

UNED 13

Roedd hi'n braf

Geirfa

sach(au) stori
– story sack(s)

adeiladu – to build

chwythu – to blow

dringo – to climb

glanio – to land

penderfynu – to decide

rhuo – to roar

meddai – said

blaidd – wolf

carreg (cerrig) – stone(s)

crochan – cauldron

gwelltyn (gwellt)
– straw(s)

prawf (proffion) – test(s)

pren – wood

cryf – strong

gofalus – careful

Syniad da!

Sach Stori

Sachau stori are great resources for young children. Usually, a sach stori contains a story book and objects such as puppets, toys, costumes and props which bring the story to life. Many children learn and retain information better when kinesthetic methods are used, such as role play and movement. Sachau stori can be bought, but it's easy to make your own – and much cheaper! With a little imagination, everyday objects can be used in a fun and interactive way. You'll find plenty of inspiration online on websites such as Pinterest.

Cân: Y Tri Mochyn Bach

Roedd 'na dri mochyn bach efo'i gilydd mewn cwt
A'u Mami wrth ei bodd efo'r tri,
Bob amser dywedai y fam soch soch
Dywedai'r moch bach wi-wi-wi.

*Three little pigs lived together in a sty
And their Mammy loved the three,
The mother always said soch soch
The little pigs said wee-wee-wee*

This song can be found on **Holl Anifeiliaid y Goedwig** by Plu, which is a great collection of Welsh songs for children.

<https://sainwales.com/store/sain/sain-scd2716>

Stori'r Tri Mochyn Bach

Darllenwch y stori yma efo'ch plentyn

Amser maith yn ôl, roedd 'na dri mochyn bach o'r enw Jac, Bob a Bil. Roedd y tri mochyn bach isio adeiladu tŷ.

Mi wnaeth Jac benderfynu adeiladu tŷ o wellt. Mi wnaeth o adeiladu'r tŷ yn gyflym iawn.

Mi wnaeth Bob benderfynu adeiladu tŷ o bren. Mi wnaeth o adeiladu'r tŷ pren yn gyflym iawn hefyd.

Mi wnaeth Bil benderfynu adeiladu tŷ o gerrig. Mi wnaeth o adeiladu'r tŷ yn araf ac yn ofalus. Roedd o'n hyfryd.

Un diwrnod, roedd 'na flaidd mawr drwg yn mynd am dro yn ymyl tai y tri mochyn bach. Yn gyntaf, mi wnaeth o weld tŷ gwellt.

"Helo Mistar Mochyn," meddai'r blaidd.

"Ga i ddŵad i mewn?"

"Na chei, rwy'ti'n flaidd mawr drwg," mi wnaeth Jac ateb.

"Felly, dw i'n mynd i chwythu'r tŷ i lawr!" mi wnaeth y blaidd ruo, a chwythu'r tŷ gwellt yn fflat i'r llawr.

Wedyn, mi wnaeth y blaidd weld y tŷ pren.

"Helo Mistar Mochyn," meddai'r blaidd.

"Ga i ddwad i mewn?"

"Na chei, rwy'ti'n flaidd mawr drwg," mi wnaeth Bob ateb.

"Felly, dw i'n mynd i chwythu'r tŷ i lawr!" mi wnaeth y blaidd ruo, a chwythu'r tŷ pren yn fflat i'r llawr.

Wedyn, mi wnaeth y blaidd weld y tŷ cerrig.

"Helo Mistar Mochyn," meddai'r blaidd.

"Ga i ddŵad i mewn?"

"Na chei, rwy'ti'n flaidd mawr drwg," mi wnaeth Bil ateb.

"Felly, dw i'n mynd i chwythu'r tŷ i lawr!" mi wnaeth y blaidd ruo, a chwythu... a chwythu... a chwythu. Ond roedd y tŷ cerrig yn gryf. Felly, mi wnaeth y blaidd ddringo i mewn i'r simnai. Ond, mi gaeth o syrpreis! Mi wnaeth o lanio mewn crochan o gawl! Mi wnaeth y blaidd redeg i ffwrdd. Doedd o ddim isio gweld y tri mochyn bach eto!

Mi aeth Jac a Bob i fyw efo Bil yn y tŷ cerrig, a byw yn hapus am byth.

Geirfa storïau

Amser maith yn ôl *A long time ago* am byth *for ever*
Un diwrnod *One day*

Sgwrs

Rhiant: Be sy'n bod, cariad?

Plentyn: Dw i'n sâl.

Rhiant: O?

Plentyn: Mae gen i annwyd ac mae gen i bigyn clust. Dw i'n sâl iawn.
Dw i ddim yn medru mynd i'r ysgol heddiw.

Rhiant: Felly dwyt ti ddim yn medru mynd i barti pen-blwydd Siôn heno?
Dan ni'n mynd i fowlio deg. Wyt ti'n cofio?

Plentyn: O... wel...

Rhiant: Oes 'na prawf yn yr ysgol heddiw, cariad?

Plentyn: Oes.

Rhiant: Felly dwyt ti ddim yn sâl?

Plentyn: Nac ydw.

Rhiant: O cariad, dydy'r prawf ddim yn bwysig. A heno, dan ni'n mynd i gael
amser da yn bowlio deg.

Lle roeddech chi'n byw ac yn gweithio?

Geirfa

calon(nau) – heart(s)	o hyd – still, always
coedwig(oedd) – forest(s)	rhywbryd – sometime
gafr (geifr) – goat(s)	llystad(au) – stepfather(s)
llysfam(au) – stepmother	ofn(au) – fear(s)
lladd – to kill	blêr – messy
bob amser – every time	byw – alive
gofal plant – childcare	cas – nasty
ei hunan – herself / himself	gwag – empty
llawn / rhan amser – full / part time	hardd – beautiful

Syniad da!

Amgueddfa Cymru

Amgueddfa Cymru is a family of seven museums located throughout Wales. You may have already visited one or more of these museums with your family. Ond wnaethoch chi siarad Cymraeg? Mae 'na lawer o staff Amgueddfa Cymru yn siarad Cymraeg, felly dach chi'n medru mwynhau diwrnod allan a siarad Cymraeg. Mae gan Amgueddfa Cymru adnoddau (*resources*) i helpu dysgwyr hefyd:

- Llwybrau Llafar Sain Ffagan – <https://amgueddfa.cymru/media/45094/Llwybrau-Llafar.pdf>
- Pwll Mawr – <https://amgueddfa.cymru/geiriauuglo/>
- Yr Amgueddfa Lechi – Camau Cymraeg – https://museum.wales/media/42149/camau_cymraeg_intro.pdf
- Yr Amgueddfa Wlân – Gwau Geiriau – <https://amgueddfa.cymru/gwaugeiriau/>
Entry is free too!

Cân: Cyfri'r Geifr **Counting the Goats**

This popular folk song is sung at many Eisteddfodau but also in informal Welsh sing-songs.

This version was recorded for Dysgu Cymraeg by singer Siân James.

<https://www.youtube.com/watch?v=X-e-UcMxUOA>

Oes gafr eto? Oes heb ei godro?

Is there another goat? A goat that hasn't been milked?

Ar y creigiau geirwon mae'r hen afr yn crwydro.

On the craggy rocks the old goat is wandering

Gafr wen, wen, wen,

A white white goat

le finwen, finwen, finwen,

Yes white lipped, white lipped, white lipped,

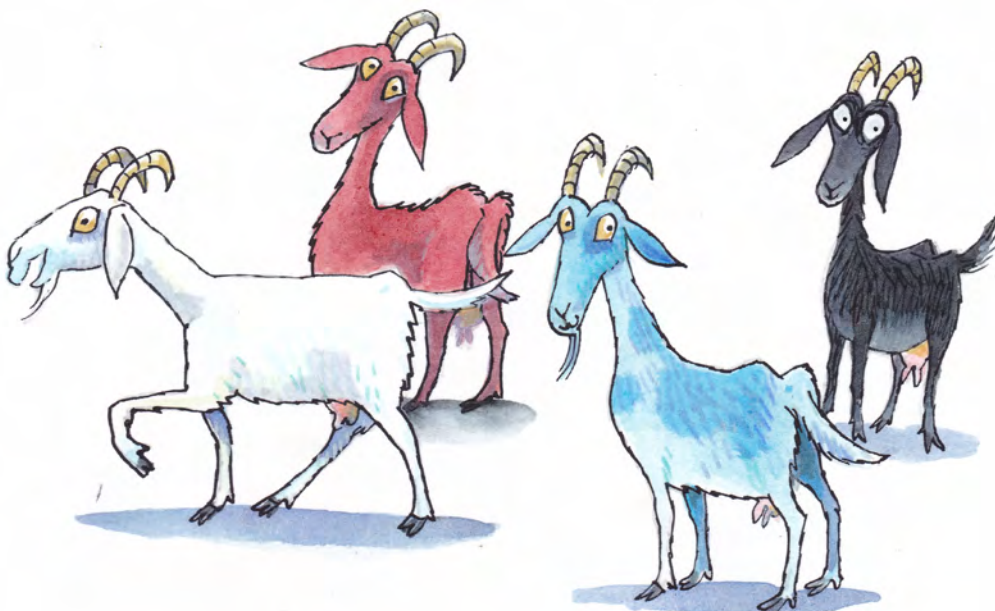
foel gynffonwen, foel gynffonwen,

bald white tailed, bald white tailed,

ystlys wen a chynffon, wen-wen-wen.

A white flank and a tail, white, white, white.

* 'Gwen' is the feminine form of 'gwyn' used in songs and phrases. Don't worry about this.

Stori Eira Wen Rhan 1

Amser maith yn ôl, roedd tywysoges o'r enw Eira Wen. Roedd Eira Wen yn byw efo'i llysfam, y Frenhines. Roedd y Frenhines yn gas iawn.

Roedd Eira Wen yn hardd. Roedd y frenhines yn hardd hefyd, ac roedd gynni hi ddrych hud i weld ei hunan. Bob bore, roedd y Frenhines yn gofyn:

“O ddrych hud, pwy ydy'r harddaf yn y byd?”

Roedd y drych bob amser yn ateb, “Ti, wrth gwrs!”

Ond un diwrnod, mi wnaeth y drych ateb: “Eira Wen ydy'r harddaf yn y byd.”

Doedd y frenhines ddim yn hapus. Felly, mi aeth hi i weld yr heliwr.

“Heliwr,” meddai'r Frenhines, “Dw i isio i ti ladd Eira Wen a dw i isio gweld calon Eira Wen.”

Mi aeth Eira Wen i'r goedwig efo'r heliwr. Ond doedd o ddim yn medru lladd Eira Wen. Roedd hi'n hyfryd. Felly, mi wnaeth o ladd anifail a rhoi calon yr anifail i'r Frenhines.

Mi wnaeth Eira Wen gerdded yn y goedwig. Roedd hi wedi blino. Mi wnaeth hi weld tŷ bach twt. Mi aeth hi i mewn i'r tŷ bach twt. Roedd o'n wag, ond roedd o'n flêr iawn! Roedd popeth yn fach hefyd. Bwrdd bach, cadeiriau bach a saith gwely bach. Mi wnaeth Eira Wen llunau'r tŷ. Wedyn, mi aeth hi i fyny grisiau i gysgu mewn gwely bach.

Yna, mi wnaeth hi glywed pobol yn y tŷ. Roedd gynni hi ofn. Roedd 'na saith corrach bach yn y tŷ!

“Pwy wyt ti?” meddai un corrach bach.

“Eira Wen dw i. Mae gen i llysfam gas. Ga i aros yma efo chi? Dw i'n medru helpu yn y tŷ. Dw i'n medru coginio.”

“Wrth gwrs. Croeso, Eira Wen.”

Yn y palas, roedd y Frenhines yn siarad efo'r drych.

“O ddrych hud, pwy ydy'r harddaf yn y byd?”

Mi wnaeth y drych ateb: “Eira Wen, mae hi'n fyw o hyd!”

Doedd y Frenhines ddim yn hapus. Felly, mi wnaeth hi foddion hud. Mi wnaeth hi yfed y ffigis. Rŵan, roedd hi'n edrych fel hen ddyne, ac roedd gynni hi afal gwenwynig...

Geirfa Storiâu

tywysoges *princess*

tywysog *prince*

brenhines *queen*

brenin *king*

drych hud *magic mirror*

Pwy ydy'r harddaf yn y byd?

Who's the fairest one of all?

palas *palace*

heliwr *hunter*

yn sydyn *suddenly*

corrach *dwarf*

ffisig hud *magic potion / medicine*

hen ddynes *old woman*

afal gwenwynig *poisoned apple*

Sgwrs

Siân: Helo Lyn, sut wyt ti?

Lyn: Da iawn diolch, a ti?

Siân: Da iawn hefyd, diolch. Lle wyt ti'n gweithio rŵan?

Lyn: Dw i ddim yn gweithio. Mae gen i dri o blant bach a dw i adre efo nhw. Cyn cael y plant, ro'n i'n gweithio i'r Cyngor. Sgen ti blant?

Siân: Oes, mae gen i ddau o blant.

Lyn: Wyt ti'n gweithio?

Siân: Ydw. Dw i'n gweithio'n rhan amser. Mae hi'n anodd gweithio

bob dydd efo plant bach ac mae gofal plant yn ddrud.

Lyn: Ydy! Wel, dw i'n mynd i gasglu'r plant rŵan, ond be am gael coffi rhywbryd?

Siân: Gwych!

